

Voor studenten Diergeneeskunde is niet elk dier hetzelfde

De mate van empathie die studenten Diergeneeskunde voor dieren voelen, lijkt samen te hangen met de manier waarop deze dieren door de studenten worden gezien: als gezelschapsdieren (Pet), plaagdieren (Pest) of dieren met een economisch belang (Profit), blijkt uit een onderzoek van Anja Dijkstra Klaasse, dierenarts, master klinische epidemiologie en eigenaar lemonaide.vet. Haar artikel daarover verscheen dit jaar in *Animals* onder de titel 'Pet, Pest, Profit: Patient! How Attitudes Toward Animals Among Veterinary Students in the Netherlands Differ According to Animal Categories and Student-Related Variables' (<https://doi.org/10.3390/ani15152222>). Voor dieren met een economisch belang (profit) is de empathie-score bij studenten diergeneeskunde het laagst van de drie categorieën.

Tijdens haar studie Diergeneeskunde (Utrecht 2003) werd Dijkstra Klaasse herhaaldelijk geconfronteerd met ethische dilemma's rond dierenwelzijn en het gebruik van dieren in het onderwijs. Deze ervaringen zorgden voor conflict tussen wat van haar verwacht werd als student en haar persoonlijke overtuigingen. "Door de introductie van dierproefvrije

alternatieven in het onderwijs is op dat vlak de situatie sterk verbeterd. Toch horen we via Caring Vets dat studenten gedurende hun opleiding nog geconfronteerd worden met ethische conflicten op het gebied van dierenwelzijn," verklaart Dijkstra Klaasse. Deze voortdurende spanning heeft volgens haar bredere gevolgen voor het beroep: "Tegen je geweten in moeten handelen kan leiden tot morele stress die je hele loopbaan beïnvloedt. Dit kan een rol spelen bij het ontstaan van burn-out en 'compassion fatigue'."

EMPATHIE VOOR DIEREN

Dat studenten Diergeneeskunde verschillen vertonen in hun houding ten opzichte van dieren, observeerde Dijkstra Klaasse al tijdens haar studie. "De ene student maakt zich bijvoorbeeld zorgen over het gebruik van dieren voor onderwijs, terwijl een andere dit beschouwt als een onvermijdelijk onderdeel van de opleiding. En waarom vindt de ene student het normaal dat er verschil is in hoe we omgaan met verschillende dieren en heeft een ander daar moeite mee?" Deze variatie wekte haar nieuwsgierigheid, hoe zit dat met verschillen in empathie voor dieren bij diergeneeskunde studenten?

Een artikel over de 'attitude towards animals' van Itali-

aanse diergeneeskundestudenten was de inspiratie voor Dijkstra Klaasses eigen onderzoek in het kader van haar masteropleiding epidemiologie aan de UvA. "Onderzoek naar categoriegebonden empathie was nog niet uitgevoerd aan de Nederlandse faculteit Diergeneeskunde, daarom leek het mij interessant juist dit onderzoek uit te voeren."

Voor haar studie gebruikte Dijkstra Klaasse de gevalideerde 'Pet, Pest, Profit Scale' van Taylor & Signal. Met 321 respondenten uit alle studiejaren werd dit het eerste Nederlandse onderzoek naar attitudes van diergeneeskundestudenten ten aanzien van verschillende diercategorieën. Het bijzondere aan deze studie was dat er niet naar specifieke diersoorten werd gekeken, maar naar drie abstracte categorieën: 'pet' (gezelschapsdieren), 'pest' (plaagdieren) en 'profit' (dieren met economisch belang). "De resultaten waren veelzeggend," aldus Dijkstra Klaasse. "Gezelschapsdieren stonden bovenaan in de empathie-scores en plaagdieren eindigden op de tweede plaats. De empathie-score voor dieren met een economisch belang eindigde het laagst. Deze Nederlandse resultaten kwamen overeen met resultaten uit eerdere studies in Italië en andere landen. Dus ik keek daar niet van op, maar ik vond het wel zorgelijk."

HET CATEGORISEREN VAN DIEREN

Hoe mensen denken over dieren, hangt af van persoonlijke ervaring en cultuur, legt Dijkstra uit. "In sommige culturen is het normaal om honden en katten te eten. Daar is in de Westerse wereld vaak veel om te doen. Schadelijke procedures zoals vallen voor muizen en staarten couperen zonder pijnstilling bij biggen worden niet acceptabel gevonden wanneer ze worden toegepast op katten of honden in Nederland. Het maakt dus voor een dier uit welk etiket wij erop plakken. Dat bepaalt welke wettelijke bescherming ze hebben, maar ook wat mensen acceptabel vinden in de omgang met deze dieren." Dijkstra keek ook welke variabelen van de studenten een significante relatie hadden met de empathie-scores. Dat bracht verschillen tussen studentgroepen aan het licht die ook in eerdere studies werden gevonden. Zo scoorden vrouwelijke studenten hoger op empathie voor alle diercategorieën dan mannelijke studenten. De groep studenten

die om ethische redenen een dieet volgden, vegetarisch of geheel plantaardig, hadden significant hogere pest- en profit-scores dan studenten die dat niet deden. Studenten met een plattelandsachtergrond hadden significant lagere pet-, pest- en profitscores dan studenten met een andere achtergrond. En studenten die differentiatie landbouwhuisdieren kozen, scoorden ook lager over de hele linie, met name in de profit-categorie. Tussen verschillende studiejaren werden geen significante verschillen gevonden, maar om verandering in empathie-score tijdens de studie te meten zou je dezelfde studenten moeten vervolgen tijdens hun hele studie.

BELANG

Het onderzoek van Dijkstra Klaasse legt volgens haar een fundamenteel probleem bloot dat speelt in de veterinaire sector. "Diergerichte empathie is een kerncompetentie voor dierenartsen om welzijnsproblemen te herkennen en op te lossen. Verminderde empathie voor plaag- en productiedieren kan leiden tot het missen van welzijnsproblemen of verminderde pleitbezorging voor deze groepen. Daarom benadrukt het onderzoek hoe belangrijk het is om deze bias mee te nemen in de opleiding Diergeneeskunde." Onderzoek naar diergerichte empathie bij docenten aan de faculteit zou een logisch vervolgonderzoek kunnen zijn. "Hoe een docent naar

dieren kijkt, kan immers de manier van lesgeven en dus de studenten beïnvloeden." Ook zou het volgens Dijkstra Klaasse interessant zijn te onderzoeken hoe het zit met attitudes ten opzichte van dieren bij praktiserende dierenartsen. "Is er verschil in de

"HOE EEN DOCENT NAAR DIEREN KIJKT, KAN IMMERS DE MANIER VAN LESGEVEN EN DUS DE STUDENTEN BEÏNVLOEDEN."

houding ten opzichte van de verschillende diercategorieën en is er bijvoorbeeld een relatie met de sector waarin ze werkzaam zijn als dierenarts?"

Dieren zijn voelende, bewuste wezens, met emoties en intelligentie. "Ze hebben allemaal een intrinsieke waarde, onafhankelijk van het nut of gebrek daaraan voor de mens." Volgens Dijkstra Klaasse zou in de studie Diergeneeskunde het dier het uitgangspunt moeten zijn, zoals in de kindergeneeskunde het kind het uitgangspunt is. "Ik snap dat zo'n idee niet altijd makkelijk in praktijk is te brengen, maar als dierenarts zou je ernaar moeten streven het belang van het dier altijd centraal te stellen" 🐾